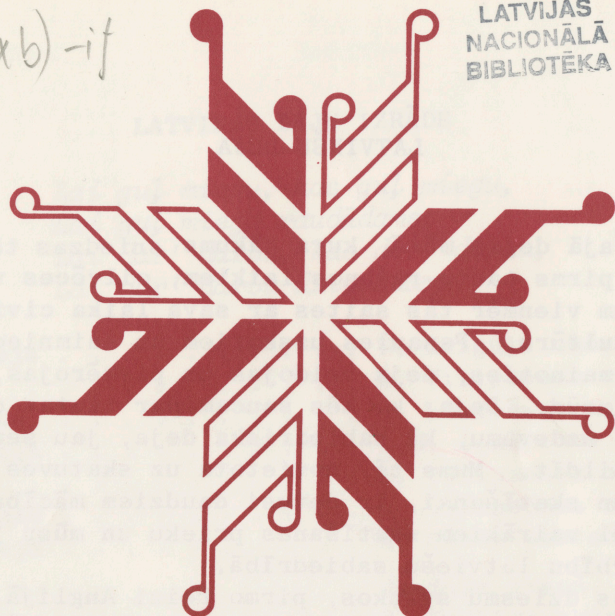

5
781.16 x b) -if

LATVIJAS
NACIONĀLĀ
BIBLIOTĒKA

5

10. ANGLIJAS LATVIEŠU
**DZIESMU
DIENAS
LESTERĀ**

1981.gadā no 24. līdz 26.jūlijam

LATVIEŠU DEJU IZRĀDE

De Montfort aulā, Granville Road, Leicester
Sestdien, 25. jūlijā pl. 10.30

28

LATVIEŠU DEJA

Ģarajā dejas mūžā, kuŗa sākums sniedzas tālu pagātnē, pirms tautu rašanos laikiem, cilvēces vēsturē, mēs redzam vienmēr tās saites ar sava laika civilizāciju un kultūru. Pasaules uzskatiem un saimnieciskām sistēmām mainoties, deja veidojas un piemērojas, bet nekad neizzūd. Deja, ko mēs saucam par tautas deju, savu īsto uzdevumu, kā sabiedriska deja, jau sen beigusi pildīt. Mums tā, novietota uz skatuves izrādīšanai un skatīšanai, ir devusi daudziem mācības vielu, vēl vairākiem skatīšanas prieku un mūsu jaunatnei nodarbību latviešu sabiedrībā.

Šajos dziesmu svētkos, pirmo reizi Anglijā, deju programma sastāv tikai no autoru darbiem un dažiem tautas deju aranžējumiem. Tas ir eksperiments jaunrades dejā, kuŗas sākums ir saskatāms jau Jēkaba Stumbŗa darbos. Īpaši šis žanrs ir izveidojies Latvijā tagad un, praktiski, kalpo izrādes dejai, kas mūsu laikos ir iekarojusi sev dominējošu vietu.

Jaunrades dejas choreografija balstās uz tautas dejas un klasiskā baleta raksturdejas pamatiem ar etnografisku noskaņu, un Latvijā arī jau ar noslieci uz laikmetīgu ideju izraisītām tēmām. Tāpat arī dejas mūzika piemērojas dejas rakstam no tautas mūzikas melodijām un to apdarēm līdz jaunām kompozīcijām. Latviešu tautas deju kopas Amerikas un Austrālijas kontinentos jau varākus gadus nodarbojas ar jaunu deju radīšanu, ar dažiem labiem un interesantiem paraugiem. Dejas apvienojumi ar dziesmu ir pārsteiguši un iepriecinājuši daudz skatītāju, kā piemēram Saules jostas un Mārietas dziesmas izrādēs.

Mums nav jābaidās no jaunā rašanās. Kustība, maiņa un pārvērtība ir ritmi, kas ir dzīvības pazīmes. Tautas deja un mūzika arvienu paliks cienījamā vietā ar tautas mantojuma un skolotājas vērtību, bet jaunrades deja ir ieguvums mūsu laikiem piemērotā veidā.

LATVIAN FOLK DANCES

Because of its central position on the Baltic Sea and the fertility of the land, Latvia has spent a great part of her history overrun by one or another of her larger and stronger neighbours, yet she has been able to preserve her identity to a remarkable degree.

The characteristics of a people may best be seen in their folk art and dances. In the dances of Latvians we see their basic philosophy, their life's cycle, relationship with Nature, the belief that good triumphs over evil and their pleasure in life. There are dances to celebrate the chief events in a person's life. The dances are characterised by simplicity, naturalness, courtesy and equality between men and women.

Folk dances are influenced by the environment and the life-style of the people. Dances originating with hunters in a rugged area are fast and spontaneous and feature individual dancers. The Latvians, however, were farmers, so their dances are, on the whole, restrained and disciplined, very often representing some aspect of the farmer's life, but in a symbolic, not a realistic way. They are accompanied by folk songs and so follow a definite plan or pattern, usually with symmetrical, repeated movements. Many are based on the circle, symbolising the cycle of life. They are group dances with few opportunities for spectacular individual display, yet in their dignity and order we see the simplicity and beauty of the way of life they represent.

LATVIAN DANCING DISPLAY

(Translation of the introduction to the programme in Latvian)

Throughout the history of mankind, before the emergence of nation-states, the medium of dancing has enabled people to reflect the civilisation and culture in which they lived. As political views and economic systems changed, the Dance had to develop and adapt itself also, so as not to disappear. Although the Dance now known as folk-dancing has largely lost its original social function and has been placed on stage for exhibition and viewing, it provides educational material for many, watching pleasure for even more, and a cultural activity for young Latvians.

For the first time in England, at this Tenth Latvian Song Festival in Great Britain, there is an integrated programme consisting mostly of dances arranged by various choreographers, with only a few folk dance arrangements being staged. This format was an experiment in presenting arranged dances, introduced by Jēkabs Stumbris. This genre of dancing has been developed particularly in present-day Latvia, and plays an ever increasing role in the repertoire of Latvian dance groups.

The arrangements of new dances are based mainly on elements of folk dance and ballet dancing with an ethnographical bias. In Latvia today it has gone so far as to include themes of present day living conditions. In the same way, the accompanying music is adapted to suit the dance theme, its source being folk melodies and new compositions. For several years now, Latvian folk-dance groups in the USA and Australia have taken an active part in producing new dance arrangements, with good and interesting results. The linking of dancing with singing has surprised and delighted audiences as, for example, the performances of "Saules josta" (The girdle of the Sun) and "Mārietes dziesma" (The song of Mārieta).

We need not fear new ideas, because development, change and growth are rhythms signifying living culture. Folk-dancing and folk-music will always retain the pride of place in a nation's culture with the dual roles of preserving the cultural heritage and giving inspiration for future developments. From this viewpoint, newly created dances enrich our culture in a manner suited to this day and age.

LATVIEŠU DEJU IZRĀDE

*Lai guļ miegu, kas guļ miegu,
Lai guļ miegu raudādams;
Lai dar' darbu, kas dar' darbu,
Lai dar' darbu dziedādams!*

Talkas deja	V. Grigūļa choreogr.
Bāleliņi	E. Vilipsones choreogr.
Sudmalīņas	H. Lībieša aranž.
Kamoliņdeja	T.d. izkārtota meitām
Runcītis	E. Vilipsones choreogr.
Sprēdējiņas	E. Vilipsones choreogr.
Audēju deja	H. Sūnas choreogr.
„Kaķīši” **	J. Zaķa aranž.
Kamoliņš	E. Drulles choreogr.
Raibie cimdi	H. Lībieša choreogr.
Rakstītāja	E. Vilipsones choreogr.
Ganiņu polka	E. Vilipsones choreogr.
Linīņu talka	K. Uskaļa choreogr.
Zvejniekdancis	E. Vilipsones choreogr.
Adītājas	H. Lībieša choreogr.

** *Jaunatnes vasaras kursu (1978) nodarbībās, dalībnieku choreografēta saviesīga deja, veltīta Kaķu muižai.*

Dejo latviešu tautas deju kopas:

Auseklītis (<i>Līdsa</i>)	vad. R. Jefimova
Kamoliņš (<i>Līdsa</i>)	vad. I. Mieriņa (apmāc. M. Pūlis)
Londonas apvienotie dejojāji	vad. V. Grigulis
Pērkonītis (<i>Korbija</i>)	vad. J. Zaķis
Sakta (<i>Bradforda</i>)	vad. D. Graviniece (apmāc. K. Uskalis)
Sprīdītis (<i>Halifaksa</i>)	vad. H. Lībietis

Teicējs - A. Mellakauls

Mūzikas apdare un vadība - Lilija Zobena

Izrādes vadītāja - E. Vilipsone

TALKAS DEJA

Diža talka ritināja
Dižu baru sētiņā;
Atver, māte, nama dures,
Lai rit talka istubā.

Talka nāca, talka gāja
Dziesmām vien vadījām;
Sapemiet talciniekus
Alus kannu rociņā

BALELIŅI

Kūlējiņu kumeliņi
Līdz gaismiņu nosvīduši,
Līdz gaismiņu nosvīduši,
Pa rijiju dancojot.

Pārnāk rijas kūlējiņi
Noguruši, piekusuši:
Ne ēduši, ne dzēruši,
Ne miedziņa gulējuši.

SUDMALIŅAS

Dzirnaviņas priecājās,
Kad ierauga malējiņu;
Dod Dieviņi, labu vēju
Baltus miltus darinot.

Kultin kūla kūlējiņi,
Maltin mala malējiņi;
Sakūluši, samaluši
Nu varēja priecāties.

KAMOLIŅDEJA

Bij man sīku kamolišu
Brangu vēršu vezumiņš
Sasavilku audekliņu
Daugaviņas garumā.

Kopā, kopā,
Kaimiņu meitas,
Iesim darbiņu
Padzīvot!

RUNCĪTIS

Ko, runcīti, tu domāji
Uz akmeņa tupēdams?
Vai domāji Rīgā braukt,
Peles kraut vezumā?

Šķindēt šķind Rīgas pile
Kaķīšiem dancojot:
Kaķītei zelta kurpes,
Runcim vara zābacīpi!

SPRĒDĒJIŅŠ

Koši zied linu druva
Zilajiem ziediņiem,
Aši vērpā mātes meita
Viegļajām rociņām.

Vēрпи, vēрпи, tautu meita,
Laidi garu pavedienu
Tev tautās daudz vajaga
Tautām pulka bāleliņu.

AUDĒJU DEJA

Maza, maza mūs māsīņa,
Kā ezera rauduvīte,
Tādu auda audekliņu,
Kā ezera leduciņu.

Rībēt rīb, klaudzēt klaudz
Jaunu meitu istabīpa:
Auž jostīņas, apaudīņas,
Auž baltas villainītes.

„KAĶĪŠI”

Div' rociņas, div' kājiņas
Lielu darbu nevarēja;
Daudz rociņu, daudz kājiņu
Lielus darbus nodzīvāja.

Pulciņā, pulciņā,
Bāleliņi, pulciņā!
I bitītes medu nes
Pulciņā dzīvodamas!

KAMOLIŅŠ

Plēsiet skalus, bāleliņi,
Nāks meitiņas vakarēt
Citam cimdi, citam zeķes
Par skaliņu plēsumiņu.

Apsagāzās vācelīte,
Iztecēja kamoliši,
Mazākie bāleliņi,
Palīdziet salasīt!

RAIBIE CIMDI

Tautu meita cimdus ada
Krustiņiem, zariņiem;
Tie krustiņi, tie zariņi
Pievils manu bāleliņu!
Čakla, čakla tu, meitiņa,
Tu gan liela strādātāja:
Trīs gadiņi cimdu pāri
Kā margoti momargoji.

RAKSTĪTĀJA

Uguntiņa, dzirkstelīte
Liela meža tērētāja,
Adatiņa maza sieva
Liela darba darītāja;
Adatiņa maza sieva
Liela darba darītāja
Izrakstīja māsai pūru,
Brālam kara karodziņu.

GANIŅU POLKA

Ganiņš nāk, ganiņš nāk
Nosalušu vēderiņu:
Cep, māmiņa, kukulīti
Sildi gana vēderiņu.

Lai bij' grūti, kam bij' grūti
Grūt' mazam ganiņam:
Kūla - vēlu izdzenot,
Kūla - agri sadzenot!

LINIŅU TALKA

Laid mani, māmiņa,
Liniju talkā,
Liniju talkāi
Lustīga dzīve.

Liniju talciņš
Brakšķēt brakšķ,
Miežu, rudzu talciņš
Līgot, līgo!

ZVEJNIEKDANCIS

Tēvis, tēvis, dar man laivu
Aud, māmiņa, zēģelīti,
Lai es varu jūriņā
Ar ziemeli spēlēties:
Ziemeļam baltas putas,
Man baltāka zēģelīte.

Pūt, vējiņi, ziemelī,
Džen sudrabu šai zemē
Šai zemē sievas, meitas
Sudrabīņa valkātājas!

ADĪTĀJAS

Adītāja, rakstītāja
Liela ceļa maliņā;
Nem, bāliņi, adītāju
Lai palika rakstītāja:
Rakstītāja pūru dara,
Adītāja saimi ģērb!

